

lijk voor heel wat menschen op het platteland. Het blijkt dan ook nu reeds, dat de Leerplichtwet weer een reuzen-stap gedaan heeft in de richting van haar onpopulariteit.

Nog altijd is het duidelijk, dat wij hier te doen hebben met een onnederlandse wet. Maar nauwelijks heeft ze indertijd de meerderheid in onze volksvertegenwoordiging kunnen halen. Sinds heeft ons volk er zich bij neergelegd, de knellende banden zijn door een vrij soepele toepassing hier en daar minder sterk gevoeld en de voorstanders juichten en zeiden: „Zie je wel, dat zoo'n wet toch goed werkt, het schoolverzuim is veel minder“.

Nu willen nog altijd de tegenstanders van dezen wettelijken leerplicht niet aangemerkt worden, als zouden zij er geen heil in zien, dat de kinderen flink wat leeren. Integendeel, tegen verwaarloozing van de belangen der kinderen in dezen zijn ze altijd met kracht opgekomen. Maar zij willen de verzorging van die belangen niet uit handen van de ouders nemen en die leggen voor rekening van de Overheid. Daardoor zou in de harten der ouders het besef nislipjen, dat zij verantwoordelijk zijn voor de opvoeding en het onderwijs der kinderen. Aan de Overheid de taak te waken tegen verwaarloozing.

We krijgen nu evenwel langzamerhand den toestand, dat het al den schijn heeft, alsof de ouders al hun best doen, om de kinderen maar zou gauw mogelijk van de school te krijgen. 't Is, alsof zij er heelemaal niet op gesteld zijn, dat de kinderen flink wat leeren. En daar heeft nu dat verkaptte achttste leerjaar heel wat schuld aan. Ik zeg nog even, dat er geen bezwaar is, dat een kind acht jaar school gaat, maar dat moet staan aan de vrije beoordeeling van de ouders. Die kennen alleen de toestanden van het gezin. Dat achttste leerjaar mag geen straf op de armoede worden.

Een gewichtig bezwaar vind ik ook altijd, dat de leerplicht zoo gemakkelijk een weg wordt, die ouders en onderwijzers van elkander drijft. De meester is voor de ouders de uitvoerder van de leerplichtwet en niet altijd weten ze zaken en personen te scheiden. De meester kon het volgens sommige oordeel wel eens een beetje minder precies nemen. En ze komen met verhalen van scholen waar zoo'n enkele dag verzuim niet zou nauw wordt genomen. Heel veel aanleiding ligt hier voor verwijdering tusschen menschen, die zoo dicht mogelijk bij elkander moeten staan in de opvoeding der kinderen.

Ook voor menige school is het bijzonder lastig, dat er nog een achttste klas bij komt. 't Brengt misschien aan sommige scholen een leerkracht meer en geeft dan aanleiding tot een betere verdeling van de klassen over het personeel, maar men denke zich ook even de moeilijkheid in van de scholen, waar nu niet alleen een zevende, maar ook een achttste klas bij komt. Een twee-mansschool bijvoorbeeld. Daar heeft de juffrouw vier klassen of misschien drie, het hoofd ook vier of eventueel vijf klassen.

En eindelijk, en daar wil ik nog graag even de aandacht van de ouders op vestigen, hoe groot is het bezwaar, wanneer de kinderen met een onwillig hart naar school komen. Ze moesten eigenlijk mee aan het werk, wilden ook veel liever thuis blijven, maar de wet dwingt Gemakkelijk ontstaat er nu een verkeerde verhouding tusschen meester en leerling. De ouders vallen goed, dat de meester hier in een moeilijke positie staat. Die kan het ook niet helpen en daarom zullen ze, ook al is de teleurstelling, zelfs de schade groot, zorgen, dat de kinderen niet tegen de school in verzet komen, maar dat ze nu reeds leeren, dat wij aan de wet ons hebben te onderwerpen, ook al lijkt ze ons minder redelijk.

En intusschen houden we onder ons het besef levendig, dat in weerwil van alle wettelijke bepalingen, die het anders zouden doen vermoeden, voor ons de ouders blijven de verantwoordelijke opvoeders. Die taak kan de Overheid niet overnemen. Ze mag alleen opkomen voor wat in zijn rechten gekrenkt, in zijn belangen verwaarloosd wordt.

Gr.

G. MEIMA.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Persstemmen.

Konferentie van Calvinisten in Zuid-Afrika.

Die ondergetekendes wens hierby 'n dringende beroep te doen op almal in ons land wat Calvinisties dink en voel en wil, om op te kom na 'n Konferensie van Calviniste in S. Afrika, wat D.V. sal plaatsvind in Bloemfontein op 3 en 4 Julie 1929, onder Voorsitterskap van SED. E. R. Grobler, oud-Administrateur van die Oranje Vry Staat. Met hierdie Konferensie word beoog die organisasie van S. Afrikaanse Calviniste vir 'n eenheidsaksie in maatskaplike en staatkundige sake, en ook vir aansluiting by die internasionale Calvinisme wat vanuit Holland, Engeland en Noord Amerika op die oomblik gekonsolideer word.

U word uitgenooi om gesamenlik te kom bespreek die wording, verworping, moontlike herforming en toekomstige organisasie van ons S. Afrikaanse Calvinisme veral op die gebied van onderwys, staatsbestuur en maatskaplike lewe. Die ondergetekendes, wat optree als Reelingskomite vir die voorgestelde Konferensie, gaan hierby uit van die oortuiging dat die Calvinisme die wortel en kragbron is van ons geestelike en maatskaplike volksbestaan; en dat hierdie beginselstelsel die gewenste besieling en rigting kan lewer, nie alleen vir ons toekomstige ontwikkeling in die godsdienst nie, maar ook in die maatskaplike-staatkundige lewe, veral wat betref konstitusionele vraagstukke, onderwys en maatskaplike moraal.

Daarom vervul dit ons met die diepste bekommernis om noodgedwonge te erken en openlik te verklaar dat ons huislike en openbare lewe teenswoordig onheilspellende tekens toon van versanding in die

woestyn van materialisme en opportunisme, sodat dit 'n lewensbelang word vir ons volk om 'n dam op te werp en sy lewensstroom weer terug te keer in die Calvinistiese bedding, waarin dit aangegroei het tot krag in die verlede en alleen veilig geleë kan word in die toekomst.

Kalviniste, kom aan; daar is gevaar, daar is werk, maar daar is ook hoop vir die toekomst! 'n Kerngesonde verlede, 'n skone tradisie roep om bandhawing en ontwikkeling. Laat ons nie ontrou bevind word nie aan so 'n heerlike toekomstideaal nie. Belangstellendes word vriendelik versoek om in verbinding te tree met die Sekretaris, mnr. L. J. du Plessis, Potchefstroom, Kerkrade en ander sinapallieke liggame word besonderlik gevra om hulself te laat verteenwoordig deur afvaardiging van een of twee lede.

W.g. E. R. Grobler, (min.) P. Grobler, ds. P. Boshoff, (prof.) J. A. du Plessis, ds. J. Kestell, (dr.) J. du Toit, (dr.) G. Besselaar, (dr.) N. v. d. Merwe, (dr.) H. v. Broekhuizen, (ds.) W. Poon, (ds.) D. Postma, (mnr.) H. Otto, (prof.) J. v. Rooy, ds. H. Theron, (dr.) H. de Wet, (dr.) H. Lamprecht, (dr.) J. Greyvenstein, L. Geldenhuis, R. A. Gregorowski, (dr.) E. v. Rooyen, (ds.) C. du Toit, (ds.) J. Eybers, (dr.) D. G. Malan, J. Rabie, (dr.) D. Erasmus, (dr.) H. Fourie, (ds.) F. S. Malan, (dr.) E. Greyling, (ds.) C. Kies, J. van Rensburg L. V., (ds.) J. v. d. Spuy, (ds.) P. Pienaar, (ds.) L. Vorster, L. J. du Plessis.

Het bovenstaande werd ons toegesonden door Ds Postma van Burgersdorp.

Hartelijk verheugen we ons over de aktie in Zuid-Afrika ontwikkeld.

De zaak wordt daar flink aangepakt.

Een spoorslag ook voor andere landen om dit voorbeeld te volgen.

Gedukkig kan gemeld, dat men ook in Nederland niet stilzit.

In den brief, die dit stuk vergezelde, schreef Ds Postma, ons, dat zijn vrouw ongesteld was.

Immiddels bracht de telegraaf ons de droeve tijding, dat zij overleden is.

Voor onzen broeder wel een zware slag.

De Heere sterke hem en zijn talrijk kroost.

Verkiezingsgebed in den Senaat van Wisconsin.

Naast de bewijzen van afval, die telkens uit Amerika worden gemeld, hoort men toch ook van een godsdienst in het publieke leven, welke men in het oude Europa niet aantreft.

In „De Nederlander“ kwam onlangs de volgende leeder voor:

In een Amerikaansch blad vonden wij het volgende gebed, dat uitgesproken werd bij de opening van den Senaat van den Staat Wisconsin, een van de Staten van de Amerikaansche Unie. Het bevat een en ander waaraan wij, inzonderheid in deze maanden voor de verkiezingen, ook wel eenige behoefte konden hebben.

Het gebed luidt aldus:

„Almachtige God, aan Wien alle overheden en machten onderworpen zijn, help ons bij de opening van deze onze wetgevende vergadering, diep doordrongen te zijn van de heiligheid onzer staatkundige roeping.

Bewaar ons voor de zonden, die ons lichtelijk omringen, als partij- of groepsbelangen op den regeringszetel aandrang pogen uit te oefenen.

Bewaar ons ervoor aan de volgende verkiezingen een te groote plaats te geven in onze gedachten, laat ons die liever geven aan het volgende geslacht.

Bewaar ons ervoor ons te doen leiden door persoonlijke overwegingen in plaats van door beginselen.

Bewaar ons ervoor meer te letten op de kans van het verkrijgen eener meerderheid, dan op de innerlijke waarde van elken te nemen maatregel.

Bewaar ons ervoor in het vuur van het debat, meer erop uit te zijn dingen te zeggen die inslaan, dan dingen die waar zijn.

Bewaar ons ervoor ons meer te laten leiden door leuzen dan door feiten.

Bewaar ons ervoor onze partij te maken tot doel, inplaats van tot middel, om tot het doel te geraken.

Wij vragen niet alleen om bewaring in al dergelijke verzoeken, die ons in deze wetgevende vergadering zullen omringen; wij vragen ook om een steeds scherper inzicht in de beteekenis van het gezag, opdat wij steeds beter vertegenwoordigers mogen zijn van de mannen en vrouwen, die ons op deze zetsels gebracht hebben.

Help ons goed voor oogen te houden, dat het geslacht, dat nog niet geboren is, reeds deel uitmaakt van ons kiezerscorps, al komen zijne namen nog niet op de lijsten voor.

Laat ons meer eerbied hebben voor de waarheid dan voor het verleden. Help ons onze partij te maken tot onze dienares en ons niet door haar te laten regeren.

Laat ons verstaan, dat winst bij verkiezingen ons niets baat, als wij aan innerlijke kracht verliezen.

Help ons, ons even onafhankelijk te houden van de dwingelandij van meerderheden, als van de bedilgucht van minderheden, wanneer wij in haar streven geen waarheid vinden.

Laat onze beweegredenen door oprechtheid bezielde worden, en ons streven op wetenschappelijk inzicht berusten.

Help ons onze medemenschen te dienen zonder vleierij, en in ons volk te blijven gelooven, zonder ons voor zijne afgoden neder te buigen!“

„De Nederlander“ schrijft boven dit stukke: nuttig tot leering.

Terecht.

Oms tot beschaming.

HEFF.

PERSSCHOUW.

Ervarings-prediking of niet?

Ik citeerde hier, wat ds C. Lindeboom schreef over de proek-methode van de redactie der preekenserie, die onder leiding van de H.H. Buskes en Smelik (E.L.) verschijnt. Ik reken me verplicht, nu ook over te nemen, wat ds Buskes daartegen inbracht aan het adres van ds Lindeboom in Noord-Hollandsch Kerkblad. Ds Buskes dan schrijft:

Oosterend, 4 Mei '29.

Hooggeachte Redactie.

Naar aanleiding van Ds Lindeboom's „Steeds meer verschil“ zou ik graag het volgende onder de aandacht van uw lezers willen brengen.

Indien Ds Smelik en ik inderdaad bedoelden, wat Ds Lindeboom zegt, dat wij bedoelen, zou Ds Lindeboom recht hebben, om van „steeds meer verschil“ te spreken.

Ds Lindeboom heeft ons echter verkeerd begrepen. Hij beroept zich op wat wij in den prospectus zeggen: „Wij willen geven bezielde getuigenissen, van wat zich aan ons als zekerheid openbaarde“ en concludeert, dat wij dus prediken wat wij ervaren hebben. Dat is echter in 't geheel niet onze bedoeling.

Wij willen alleen en uitsluitend het Woord van God prediken. Alleen dat Woord van God toch heeft zich aan ons als zekerheid openbaard. Een andere zekerheid ken ik niet. En dus ben ik het voor de volle honderd procent en van harte eens met wat Ds Lindeboom over het karakter der prediking zegt. Bron van de prediking mag nooit en in geen enkel opzicht de ervaring zijn. De stof van onze preeken mag nooit aan het religieuze leven van prediker en gemeente worden genomen. De prediking moet enkel zijn bediening van het Woord Gods, verklaring en toepassing van de Heilige Schrift. Daarom stem ik ook geheel in met wat Ds Lindeboom zegt over ervarings-prediking.

Wij spreken in ons prospectus ook over de bediening van Jezus Christus als den Zoon van God, naar de Schriften.

Tusschen de oude Geref. Kerken en die van het H. V. is er verschil. Maar het verschil is niet, dat de kerken van het H. V. een prediking zouden willen, die de ervaring tot uitgangspunt en inhoud heeft. Integendeel: ook de kerken van het H. V. willen niet anders dan een prediking, die bediening van het Woord Gods is. Al onze ervaringen hebben wij aan dat Woord te toetsen.

Waarom is het noodig, de verschillen grooter te doen voorkomen, dan zij inderdaad zijn?

Soms krijg ik den indruk, dat mijn collega's in de oude Geref. Kerken het betreuren, dat wij Gereformeerde blijven en daarom iedere gelegenheid greffig aangrijpen, om te demonstreeren, dat het verschil steeds grooter wordt.

't Hoop van harte, dat deze indruk er naast is. Dat zal inderdaad het geval zijn, wanneer Ds Lindeboom er zich over verheugt, zich ditmaal vergist te hebben.

Hoogachtend,

Uw dw. dr. J. J. BUSKES Jr.

Hierop antwoordt ds Lindeboom als volgt:

Met dankbaarheid en blijdschap nemen we nota van die betuiging.

Alleen staan we nog voor de vraag, hoe het komt, dat wij de redactie verkeerd hebben begrepen. Ds Buskes verwerpt duidelijk en onomwonden, wat wij in den prospectus meenden te moeten lezen. Er is dus geen twijfel aan, of de redactie heeft het goed bedoeld.

Maar — heeft zij het ook goed gezegd? Of heeft zij het zichzelf te wijten, dat hare bedoeling moest worden misverstaan?

Van het Woord van God als de eenige bron voor de prediking spreekt de prospectus niet. Wel wordt aan het slot gezegd, dat in deze serie ook predikers uit andere kerkformatie aan het woord zullen komen, „die met ons Jezus Christus belijden als den Zoon Gods, den Verlosser en den Heiland der wereld, naar de Schriften“. Maar Ds Buskes weet toch wel, dat tal van ethischen deze uitdrukking gaarne zullen onderschrijven?

Omdat de redactie in den passus, die over den inhoud der prediking handelt, het Woord Gods of de H. Schrift niet noemt, doch de te geven preeken omschrijft als „bezielde getuigenissen van wat zich aan ons als zekerheid openbaarde“, moest toch wel de — nu gelukkig onjuist gebleken — indruk worden gevestigd, dat ervaringsprediking werd bedoeld.

't Ging immers om de motiveering der uitgave van een nieuwe preekenserie? De redactie begint haar prospectus met te zeggen, dat van vele preeken te maken geen einde is, en dat haar daarom bijna de lust zou vergaan, met een nieuwe preekenserie aan te vangen. Het is toch heel begrijpelijk, dat we, na zulk een inleiding, met bijzondere belangstelling gaan kennis nemen van wat, ondanks het genoemde bezwaar, tot de uitgave drong?

En als we dan lezen, dat de nieuwe preeken „bezielde getuigenissen“ zullen zijn „van wat zich aan ons als zekerheid openbaarde“, dan zal toch Ds Buskes bij eenig nadenken wel kunnen begrijpen, dat een dergelijke omschrijving misverstand moest wekken.

Wij kunnen het niet anders inzien, of de fout ligt bij de redactie. Zij heeft zich onduidelijk uitgedrukt.

Ds Buskes zegt: „Wij willen alleen en uitsluitend het Woord van God prediken. Alleen dat Woord van God heeft zich aan ons als zekerheid openbaard. Een andere zekerheid ken ik niet“. Had de prospectus een dergelijke verklaring gebracht, alle misverstand ware uitgesloten geweest.

Het spijt u
boom blijft u
dat de rede
schrikken, al
zoo nuchter
dat die form
niet omdat
de millinge
tijen, wat d
Tenslotte
woord op d

Ds Busk
schillen gr
daad zijn
den indru
Kerken he
en daarom
te demons
wordt."

Deze ind
immers.
de Geref.
niet uit vi
't Zijn je
moed bez
metingen b
zien, trach
like Geref
Ook de Z
niet lange
gestreld.
Een conce
gedeelten
linie. En
Het zou
mannen v
Hierin v
Wat wij
king zien
meermalen
richte van
Geest" van
Wij zou
ten oprich
Gereform
Het tege
standers z
hoe groote
ten toppu
het niet (b
beslissinge
eeniging g
scheidbrief

Bijl.

Ds D. van

Het is
weest, die
tooverij, b

Eerst is
uit Gronit

Verleden
bantsch de

stalleering
hij stoom

waardoor
pijn krijg

Dadelijk
een oud v

spreeken

Hij van
door den

dokter.

De dokt
knecht op

ting van j

Ondertu
dat hij zi

Het kos
lusje voor

Tenslotte
vrouwje.

Ze zei
woorden j

houden, a
lijk, waar

hik van L

En da
pijn weg.

handeling
maar pijn

Sinds ha
ken, wien

Verder l
de provinc

ik daaruit

Kerkhode
gens niet

stuk van s

gen.

En nu

waarover

Indertijd

buren. To

nog wel

schoonmo

er een G

Die sch

Zelf hac

moeder d

te voren

zijn zou

En dat

was ze o

Eens ha

meisjes w

Het spijt me wel, maar het eerste stuk van de Lindeboom blijft m.i. nog in alle deelen juist. Ik geloof graag, dat de redacteurs van de preekenserie eenigszins schrikken, als zij de consequenties van hun standpunt zoo nuchter geformuleerd zien. Maar ik geloof tevens, dat die formulering de waarheid trof; ik geloof dat, niet omdat ik het graag gelooven wil, maar omdat de uittalingen van deze auteurs telkens weer bevestigen, wat de Lindeboom schreef.

Tenslotte zegt de Lindeboom ook nog dit in antwoord op de Buskes' ingezonden stuk.

De Buskes vraagt: „Waarom is het noodig, de verschillen groter te doen voorkomen, dan zij inderdaad zijn?" En hij voegt er aan toe: „Soms krijg ik den indruk, dat mijn collega's in de oude Geref. Kerken het betrouwen, dat wij Gereformeerde blijven, en daarom iedere gelegenheid greifig aangrijpen om te demonstreeren, dat het verschil steeds grooter wordt."

Deze indruk is inderdaad „er naast".

Immers, de demonstratie van het verschil tusschen de Geref. Kerken en de Kerken in H. V. gaat toch niet uit van ons, Gereformeerde predikanten?

„Zijn juist de mannen van het H. V., die onvermoeid bezig zijn, om het verschil steeds grooter afmetingen te doen aannemen. Waar zij de kans schoon zien, trachten zij een wig te drijven in de plaatselijke Geref. Kerk en sturen zij op scheuring aan. Ook de Zending van de Geref. Kerken kunnen ze niet langer sleunen: naar een eigen missie wordt gestreefd. Een eigen preekenserie verschijnt reeds. Een concept voor een eigen Kerkorde wordt bij gedeelten gepubliceerd. Verschil dus over heel de linie. En dat in overduidelijke demonstratie."

Het zou onzerzijds worden betreurd, indien de mannen van het H. V. Gereformeerde willen blijven? Hierin vergist de Buskes zich.

Wat wij betreuren is juist, dat we telkens afwijking zien van de Gereformeerde lijn. Dat hebben we meermalen in dit blad aangewezen. Vooral ten opzichte van de Schriftbeschuiving, die in „Woord en Geest" van tijd tot tijd wordt voorgedragen.

Wij zouden ons niet verblijden, dat de Buskes ten opzichte van de prediking blijven wil in het Gereformeerde spoor?

Het tegendeel is waar. Hoe meer hij en zijn medestanders zich als zuiver-Gereformeerde doen kennen, hoe grooter onze vreugde zal zijn. Die vreugde zou ten toppunt stijgen, indien hij leerde inzien, dat het niet Gereformeerde is, zich te stellen tegen de beslissingen der Synode van Aasen, en daarom hereniging ging zoeken met de Kerken, die hij den scheidbrief gaf.

Bijgeloof naast de deur of — binnenhuis.

De D. van Dijk schrijft in Gron. Kerkbode:

Het is niet een groote noot van brieven geweest, die ik op mijn verzoek heb gekregen, over tooverij, heksen en dergelijke.

Eerst is daar een verhaal van een broeder hier uit Groningen. Hij vertelt daarin het volgende.

Verleden jaar April bevond hij zich in een Brabantsch dorpje, waar hij werkzaam was bij de installering van een zuivelfabriek. Op een dag krijgt hij stoom tegen den eenen kant van zijn gezicht, waardoor hij leelijk gebrand wordt en geweldige pijn krijgt.

Dadelijk werd hem gezegd, dat hij zou gaan naar een oud vrouwtje, om zich door haar te laten bespreken.

Hij vond dat dwaasheid en ging, na voorloopig door den directeur verbonden te zijn, naar den dokter.

De dokter was niet thuis; de zalf, die de huis-knecht op de brandplek smeerde, gaf geen verlichting van pijn.

Ondertusschen bleef men er bij hem op aandringen, dat hij zich toch zou laten bespreken.

Het kostte niets, dan een paar centen in een busje voor de heiligen.

Tenslotte liet er op af, hij kwam bij een oud vrouwtje, die wat over de wond blies en een paar woorden prevelde.

Ze zei daarbij, dat de pijn nog zoo lang aan zou houden, als er verloop was tusschen het oog en blik, waarop het ongeluk was gebeurd en het oog-blik van bespreken.

En dat kwam uit. Na drie kwartier was de pijn weg. Wel duurde het nog lang eer, onder behandeling van den dokter, de wond was genezen, maar pijn had hij niet meer gehad.

Sinds had hij nog verscheidene menschen gesproken, wien het evenzoo was gegaan als hem.

Verder kreeg ik een schrijven van een zuster uit de provincie. Met dien brief was ik erg blij, omdat ik daarin merkte, dat het geregeld schrijven in de Kerkbode een band geeft aan zooveel, die ik overigens niet ken. Daarin ligt voor mijn bezef een mooi stuk van de oefening van de gemeenschap der heiligen.

En nu wat zij mij schreef over het onderwerp, waarover wij het hier hebben.

Indertijd, zoo vertelt ze, hadden ze ongeloovige haren. Toch zei hun buurvrouw, een jong mensch nog, wel eens: „als ik aan het sterfbed van mijn schoonmoeder denk, zou ik haast gaan gelooven, dat er een God was."

Die schoonmoeder was u.l. kaartlegster geweest.

Zelf had die jonge vrouw zich nooit door schoonmoeder de kaart willen laten leggen. Ze wilde van te voren niet weten hoe haar leven in de toekomst zijn zou.

En dat haar schoonmoeder dat zeggen kon, daarvan was ze overtuigd.

Eens had ze het bijgewoond, dat er twee schippersmeisjes waren gekomen om zich te laten waarzeggen.

Met het ééne meisje was de oude vrouw gauw klaar geweest, maar tegen het andere zei ze: „met jou kan ik vanavond niet klaar komen. Jij moet over eenigen tijd maar eens terugkomen."

Toen de meisjes waren vertrokken, gaf ze op de vraag, waarom ze dat meisje de toekomst niet zeggen kon, ten antwoord: „omdat ze binnen zes weken op het kerkhof ligt."

En zoo was het ook gebeurd.

Die oude vrouw leidde een ruw en goddeloos leven. Een begravenis vond ze voor de gasten een mooi ding, omdat daar zoo lekker gegeten en gedronken werd. Zelf kreeg ze tenslotte een vreeselijk sterfbed. Zij riep maar steeds: „nooit had ik gedacht, dat sterven zoo iets verschrikkelijks was."

Meer wilde die jonge vrouw er liever niet van vertellen, maar wat zij aan dat sterfbed bijgewoond had, was toch van dien aard geweest, dat haar dat soms deed denken: „daar kon toch nog wel een God zijn."

Dezelfde zuster vertelt ook nog een geschiedenis van „wratten".

Als kinderen waren zij en haar broertje tegenwoordig geweest bij de begravenis van hun grootvader.

Terwijl zij buiten speelden zagen ze in de voorkamer, waar het lijk stond, een tante met een neefje van een jaar of veertien. En die tante drong er bij haar zoon op aan, dat hij toch maar flink met zijn hand over Opa zijn gezicht zou strijken.

Dat was dan om de wratten die hij op zijn hand had te doen verdwijnen; want, zoo was de gedachte, de aantaking van een doode zou een middel zijn tegen wratten.

Inderdaad waren de wratten ook verdwenen.

J R B H — R B H.

De P. Deldens vertelt volgend verhaal in „Rijwijk-sche Kerkbode":

Een oud Joodsch verhaal vermeldt, dat koning Salomo, die gelijk alle koningen, eigenhandig een afschrift moest maken van Mozes' wet (Deut. 17:18) op een bepaalde plaats opzettelijk iets anders neerschreef, dan er in de wet des Heeren stond. Toen hij was toegekomen aan Deut. 17:17 las hij: „ook zal hij (d.i. de koning) voor zich de vrouwen niet vermenigvuldigen, opdat zijn hart niet afwijke" — en dan staat er in 't Hebreeuwsch, waar wij vertalen, „hij zal niet vermenigvuldigen": J R B H (jarbeh). Maar koning Salomo, bij het overschrijven, liet nu met voordacht de eerste letter, de jota, weg — en nu werd de zin der woorden plotseling geheel anders. In zijn handschrift kwam nu te staan R B H (ribbah) waardoor de tekst ging luiden: „neem, hij heeft zich de vrouwen vermenigvuldigd en zijn hart is niet afgeweken!"

De toepassing van dit verhaal is duidelijk. Hier wordt ons geleerd, dat geen titel of jota van Gods Woord vallen. Vervorm de ordinantie Gods niet naar Uw begeren. Elke vervorming, elke onvorming, is een misvorming. Wie die misvorming in praktijk brengt, als Salomo, vindt den vrede niet, maar onrust en ellende.

Gaat hier over de huwelijksordinantie. Wat heeft in den loop der tijden de mensch die ordinantie des Heeren verwormen naar zijn onheilig begeren — tot zijn eigen schade en schande. En als ook nu weer al sterker de drang zich openbaart en de eisch wordt gehoord, om het huwelijk los te maken van de christelijke grondslagen, waarop het naar het geldend recht in ons land nog goeddeels rust — dan heeft de Kerk des Heeren zich daartegen met alle kracht te verzetten. Om Gods wil. Om der wille van de Kerk. Ook om der wille van de eischers zelf, die niet weten, wat ze vragen. De band, dien zij zeggen zoo benauwend te knellen, wordt, losgegespt, der menschheid geesel.

De politieke stem van de Buskes

Politiek en belijdenis hangen ten nauwste samen. Het lijkt me daarom goed, de afteekening der stroomingen dezer dagen te helpen mogelijk maken door uit „De Rotterdammer" dit verslag over te nemen:

De Vereeniging „Kerk en Vrede", heeft Woensdag te Amsterdam haar jaarlijksche algemeene vergadering gehouden.

Prof. Dr G. J. Hoering, van Leiden, hield als Voorzitter een Openingsrede, waarin hij zijn dankbaarheid over den groei der Vereeniging uitte, alsook over het in Augustus 1928 te Amsterdam gehouden Internationaal Congres van Anti-militaristische Voorgangers. Echter was er bezorgdheid over de recente geschiedenis van het z.g.n. Belgische Verdrag, de mislukking van het werk te Genève en de daar vertoonde komedie van de humanisering van den oorlog. De heilige taak der Kerk blijft alzoo. Dank zij de arbeidersbeweging en de ware democratische gezindheid, wint in vele kleinere landen de ontwapeningsbeweging veld. „Kerk en Vrede" moet deze beweging zijdelings en geestelijk, maar krachtig steunen. In elk geval zullen wij het wel laten, onzen steun en onze stem te geven aan de bewapeningspartijen. Het is wel treurig, dat juist de kerkelijke partijen de steunpilaren zijn van leger en vloot. Wij binden, zoo besloot Spr., den strijd aan tegen oorlog en oorlogstoerusting, in Christus' Naam.

Nadat Prof. Hoering in gebed was voorgegaan, las Ds J. B. Th. Hugenholz, van Ammerstol, het jaarverslag voor, waaruit bleek, dat het lidental in een jaar tids van 2081 op 3772 klom. Het aantal aangesloten voorgangers is van 177 tot 222 gestegen. Er werden 13 nieuwe afdelingen gevormd. De lectuurverkoop en verspreiding gaat geregeld door.

Besloten werd de administratie te vestigen bij den Secretaris, die de beschikking over een nieuwe kracht zal verkrijgen. Ontvangsten en uitgaven bedroegen resp. 18004.65 en 17106.44.

De nieuwe contributierogeling werd nog uitgesteld. Ds J. J. Buskes (Oosterend) en A. Elffers werden tot bestuurslid gekozen.

Nog werd besloten tijdens de aanstaande verkiezingen propaganda te voeren door de kiezers te bewegen, in geen geval te stemmen op kandidaten, die, op den ooden weg van oorlogstoerusting voortgaande, in de Kamer zullen stemmen voor de Oorlogsbegroeting.

Natuurlijk is het mij hier om de beide laatste alinea's te doen.

Op de zaak ga ik niet in. Constatoeren is mij genoeg. Ik zeg met de Buskes: het is verdrigtig, — maar het was te verwachten. Enkele theologen hebben het eerder begrepen dan een enkele politieke journalist.

Sentiment of meer?

De „Geref. Kb. v. Amsterdam-Zuid" schreef over het meerderheids- en minderheidsrapport inzake verleenning van het actieve stemrecht aan de vrouw in de kerk. De meerderheid is — gelijk men zich toch hopelijk nog herinnert? — tegen, de minderheid vóór.

Genoemd kerkblad zegt aan het eind van een breed artikel:

Deze bestrijding van het meerderheids-standpunt maakt zeker indruk, en deze indruk kan gemakkelijk nog worden versterkt, wanneer gewezen wordt op ongerijmdheden in de praktijk, die uit den toestand, zooals wij dien kennen, schijnen voort te vloeien. De inwonende zoon, pas toegelaten tot het H. A. en meerderjarig, mag, hoewel hij zijn ouders nog onderdanig is, nevens zijn vader zijn stem uitbrengen, maar zijn moeder mag het niet. Ook het gevoel en de fantasie kunnen hier in dienst worden genomen. Zou Christus — aldus de inleider op de vroeger genoemde Utrechtsche ouderlingenconferentie — wanneer wij Hem thans de ons bezig houdende vraag mochten voorleggen, niet antwoorden met de wedervraag, of de vrouwen dan niet het eerst het opstandingsevangelie hebben vernomen, haar geloof niet evenzeer met haar bloed hebben bezegeld, haar kinderen niet even goed in de vroege des Heeren hebben opgevoed? Dergelijke sentiments-motieven moeten echter toch maar liever op den achtergrond gehouden worden, als het er om gaat een vraagstuk tot oplossing te brengen met gegevens uit de H. S. als zijnde de geopenbaarde wil Gods.

Het is me niet geheel duidelijk, of de schrijver tot de „sentiments-motieven" alleen maar rekenen wat in de laatste regels staat, dan wel, of hij er ook onder rangschikt wat in de eerste regels staat (moeder en zoon). In dat laatste geval (dat ik evenwel niet onderstel) zou ik hem willen toegeven, dat inderdaad de zaak moet bezien worden uit het standpunt, waarop men vraagt: wat is het w e z e n van de kerkelijke verkiezing? Maar met behoud daarvan zou ik meenen, dat de vergelijking van moeder en zoon, indien de verkiezingsdaad niet met het vrouwelijk recht in strijd komt, toch ook argumenteerende kracht krijgt als men eraan denkt, dat „de genade de natuur niet te niet doet".

Overigens vereischt de zaak zelf natuurlijk een ruime bespreking.

K. S.

BOEKBESPREKING.

A. Schouten, „Naar de Voleinding".

Aalten — N.V. De Graafschap. 1928.

Dit boek bevat 12 preeken over teksten, perikopen meest, uit de Openbaring van Johannes. Ds Schouten heeft gerekend met zijn hoorders, hetgeen ook voor een preek een eerste vereischte is. Twee preeken voeren het opschrift: „Het Zevende Zegel", maar den tweeden keer is dat blijkbaar een correctiefout; bedoeld zal zijn: „de zevende bazuin". Persoonlijk meen ik, dat Openb. 12:1-6, dat gedeeltelijk van deze laatste preek over de 7e bazuin de tekst is, niet onder dit opschrift kan worden samengevat; maar aangezien preeken — terecht — hun argumenten en materiaal niet uit de teksten brengen op tafel, kan ik ook niet aangaan op welke exegetische gronden ds Schouten tot deze opvatting gekomen is, en de andere, die ik met veel anderen deel, verwerpt. Het haat dan ook niet, daarover hier te disputeeren.

Overigens heb ik dozen bundel met veel waardeering gelezen. Met homiletische formeele regelen breekt de auteur zich het hoofd niet; ook hierin kunnen de meeningen verschillen. Het boek is helder en bevatte-lijk geschreven, bevat veel opmerkingen, die aan het geestelijk leven leiding kunnen geven en is sober in zijn behandeling.

K. S.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Lrk. B. A. Bos te Haarlemmermeer O.Z. en J. Mejer te Hoogereen.